

Andet Afsnit.

Universitetets, Kommunitetets og den polytekniske Læreanstalts økonomiske Anliggender.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

1. Foranstaltninger i Anledning af Statsgjældens Konvertering m. m.

Efterat Finansministeriet ved Bekjendtgørelse af 13. November 1886 havde opsagt den fra Kreditors Side uopsigelige indenlandske Statsgjæld til Udbetaling den 11. Marts 1887, dog saaledes at de opsagte Kapitaler istedenfor kunde forblive indestaaende i Statskassen som uopsigelige fra Kreditors Side til $3\frac{1}{2}$ pCt. aarlig Rente, indkaldte Nationalbanken i Henhold til den nævnte Bekjendtgørelses § 3 a. Begjæring om Konvertering til at indgives inden 17. Januar 1887.

I Skrivelse af 11. Januar s. A. til Konsistorium bemærkede Kvæstor, at Universitetets Legater og Fonds, ifølge en medfulgt specificeret Fortegnelse ialt ejede et Beløb af 546100 Kr. i ovennævnte Obligationer, der alle vare indskrevne i Statsgjældens Bøger. Det var indlysende, at en Formindskelse af den aarlige Rente for disse Legatmidler burde undgaaes, hvis dette overhovedet var muligt, og at derfor den tilbudte Konvertering kun vilde kunne tilraades, saafremt Forholdene i saa Henseende vare tvingende. Efter de Ansøgninger om Prioritetslaan, der allerede vare indkomne til Kvæsturen, var der dog al Grund til at antage, at det ikke vilde blive vanskeligt at faae ovennævnte Beløb anbragt i solide Panter, i hvert Fald naar Udlaanet af de i 11. Marts 1887 modtagne Kontanter udsattes til 11. Juni 1887. For at bevare den fuldstændige Sikkerhed for de midlertidig anbragte Kontanter, foreslog Kvæstor, at disse anbragtes i Nationalbanken. Denne gav vel kun 1 pCt. aarlig Rente af de indskudte Deposita, men det derved opstaaede midlertidige Rentetab for de paagjældende Legater vilde

kunne dækkes af Legaternes Overskudsfond, der netop havde den Bestemmelse at tjene som Reservefond. Iøvrigt turde det antages, at hele det fornævnte Beløb vilde kunne anbringes i Prioriteter til 4 pCt. allerede i 11. Marts 1887, saaledes at Legaterne i fornødent Fald med Samtykke af Kirke- og Undervisningsministeriet overtog Panteobligationer fra de øvrige under Kvæsturen henhørende Fonds. Det maatte derhos anses for ønskeligt, om de erhvervede Panteobligationer anvendtes til Forøgelse af Legaternes fælles Masse, saaledes at de Legater, der ejede kongelige Obligationer, bleve lodtagne i hine, og at altsaa et muligt Tab, forsaavidt det ikke maatte kunne dækkes af Overskudsfonden, blev at fordele paa samtlige i Masseformuen delagtige Legater. Der var imidlertid nogle enkelte Legater, for hvilke en Fundatsforandring vilde blive fornøden eller dog hensigtsmæssig, saafremt Formuens Anbringelse i Panteobligationer skulde kunne gennemføres, nemlig Japetus Steenstrups Legat for 10800 Kr., Universitetsbogtrykker Schultz's Legat for 2000 Kr., J. N. Madvigs Legat for 10600 Kr. og Dr. Eichels Legat for 4000 Kr. samt Grev J. G. Moltkes Legater for 84800 Kr. Kvæstor havde imidlertid Anledning til at tro og havde tildels forvissat sig om, at en saadan Fundatsforandring ikke vilde møde Hindring fra nogen Side.

I Henhold til Kvæstors Forslag bifaldt Konsistorium, at den tilbudte Konvertering ikke blev at iværksætte, forsaavidt angik det Universitetets Legater og Fonds tilhørende Beløb af 546100 Kr. i kgl. 4 pCt. Rente bærende Obligationer.

Ligeledes blev det, i Henhold til en Indstilling fra Kvæstor, ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 21. Januar 1887, bifaldet, at de Universitetet, Kommunitetet, den polytekniske Lærestanstalt samt nogle andre under Kvæsturen bestyrede Fonds tilhørende kgl. 4 pCt. Rente bærende Obligationer, ialt til Beløb 526250 Kr., ikke konverteredes.

Ved Skrivelse af 19. Januar 1887 til Kirke- og Undervisningsministeriet meddelte Kvæstor, at det var blevet ham bekjendt, at det af Grevskabet Moltke Bregentved var paatænkt at lade efternævnte Indskrivningsbeviser konvertere, nemlig: Lit. C. Fol. 1685, tilhørende Universitetet for 45000 Kr., Lit. C. Fol. 1689, tilhørende Universitetsbibliotheket for 35000 Kr. og Lit. C. Fol. 1497, til Understøttelse for kongelige Embedsmænds Sønner, som studere, og kongelige Embedsmænds ugifte Døtre, for 200000 Kr. De tvende første Indskrivningsbeviser vare en Bestanddel af Grundfonden for Greve Joakim Godske Moltkes Legat til Københavns Universitet; men de vare ifølge § 5 i den af Greve Adam Wilhelm Moltke oprettede og under 28. Januar 1845 konfirmerede Foundation for hint Legat i Grevens Værg og skulde fremdeles forblive hos Besidderen af Grevskabet Bregentved; iøvrigt beroede Legatets Grundfond hos Universitetet. Med senere Tilvæxt udgjorde den i Universitetets Værg værende Del af Legatets i Statsobligationer anlagte Formue et Beløb af 84800 Kr., og om dette havde Konsistorium bestemt, at det ikke blev at konvertere. Universitetet havde imidlertid stor Interesse i, at heller ikke de to hos Lehnsbesidderen deponerede 80000 Kr., hvoraf 45000 Kr. vare tillagte de zoologiske og mineralogiske Museer, medens 35000 Kr. vare bestemte for Universitetsbibliotheket, bleve konverterede, da den med Konverteringen følgende Renteformindskelse vilde have en trykkende og forstyrrende Indflydelse paa de anførte Formaals Økonomi, saaledes som denne, med hine betydelige Legatmidler som Støtte, var bleven anlagt.

Kvæstor bemærkede i denne Anledning, at Foundationen af 28. Januar 1845

vel forudsatte en Anbringelse af Legatets Grundkapital i kongelige Obligationer, som vare indskrevne i Statsgjældens Bøger, men tillige udtrykkelig, at disse Obligationer bare 4 pCt. aarlig Rente, saaledes at Statsgjældens Konvertering i hvert Fald, hvad ogsaa Konsistorium havde forudsat, vilde gjøre en Fundatsforandring nødvendig. Forsaavidt det imidlertid i Foundationens § 5 var bestemt, at de omhandlede 80000 Kr. skulde forblive hos Besidderen af Grevskabet Bregentved, og det fremdeles ved § 6 var fastsat, at der ingensinde maatte forbruges noget af Grundfonden, vilde de saaledes givne Bestemmelser fuldkomment vel lade sig forene med Anbringelsen af det nævnte Kapitalbeløb i Prioritetsobligationer i faste Ejendomme, og da der muligvis vilde kunne være Vanskelighed for Grevskabet ved netop i 11. Marts 1887 at bringe saadant Udlaan istand, vilde med Ministeriets Samtykke det fornødne Beløb af solide Panteobligationer til den anførte Tid af Kvæsturen kunne stilles til Disposition.

Der vilde ved denne Ordning ikke behøves Udgifter til Transportering af disse Obligationer, da Overdragelsen vilde stille sig som sket indbyrdes mellem Fonds under Universitetskvæsturen, hvis Kapital-Regnskab for Universitets Legater stadig havde indbefattet hine 80000 Kr., saaledes at Lehnsbesidderens Forhold til denne Kapital kun havde bestaaet i at have den i sit Værge.

Anderledes forholdt det sig med den til Understøttelse for kongelige Embedsmænds Sønner, som studere, og kongelige Embedsmænds ugifte Døtre ved Indtegningsbevis Litr. C. Fol. 1497 sikrede Kapital af 200000 Kr., idet denne ganske var holdt udenfor Universitetets Regnskabsvæsen, og de tvende under 27. December 1822 konfirmerede Fundatser for de paagjældende Legater ikke udtrykkelig forudsatte en aarlig Rente af 4 pCt. af den i kongelige Obligationer skjænkede Kapital. Forsaavidt imidlertid Halvdelen af denne var bestemt for kongelige Embedsmænds Sønner, som studerede, havde Universitetet en ikke ringe Interesse i, at de 10 Stipendiarier, som ifølge Fundatsens § 4 hver oppebar $\frac{1}{10}$ af Fideikommissets Renter, vedblivende erholdt hver 400 Kr. om Aaret, og at en Nedsættelse af Stipendiet til 350 Kr. end ikke midlertidigt fandt Sted. Paa Grund af dette Stipendiums Størrelse (400 Kr.) var det nemlig i Henhold til Konsistoriums Skrivelse af 4. Oktober 1856 blevet stillet i et saadant Forhold til Kommunitetsstipendiet (nu 384 Kr.) og J. L. Smiths Legat for Studenter, at Ingen, der nød det Moltkeske Stipendium, kunde erholde nogen af de to sidstnævnte Understøttelser, og det vilde være Stipendiebestyrelsen magtpaaliggende, at der ikke skulde gjøres Brud paa den saaledes opstillede Regel. Ogsaa i dette Tilfælde vilde der med Ministeriets Samtykke kunde overdrages Panteobligationer; dog vilde denne Overdragelse medføre en Udgift til Stempelpapir og Tinglæsning. Paa en fra Ministeriet given Anledning tilføjede Kvæstor, at Kvæsturen ogsaa vilde være rede til at stille Prioritetsobligationer til Disposition for at sikre en vedvarende Rente af den i Indskrivningsbevis Litr. C. Fol. 1498 anbragte Kapital til Beløb 100000 Kr., der tilhørte Greve Joakim Godske Moltkes Legat til Understøttelse for Embedsmænds Børn, som gaa i Skole.

Ved Skrivelse af 4. Marts 1887 meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet Universitetskvæsturen, at det fra Justitsministeriet havde modtaget Underretning om, at Grevskabet Moltke Bregentved med Justitsministeriets Billigelse havde modtaget det ovennævnte Tilbud om Anbringelsen i 4 pCt. Rente bærende Panteobligationer af de forskjellige under Besidderens Bestyrelse staaende Le-

gater tilhørende Kapitaler, som for Tiden vare anbragte i Indskrivningsbeviserne Litr. C. Fol. 1689, 1685 og 1498, store henholdsvis 35000 Kr., 45000 Kr. og 100000 Kr. samt i Indskrivningsbevis Litr. C. Fol 1497, forsaavidt Halvdelen, 100000 Kr., angik.

I Henhold til et af Kvæstor indgivet Forslag, blev det efter Konsistoriums Indstilling ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 27. August s. A. bifaldet, at det ved Indfrielsen den 11. Marts 1887 af de Universitetets Legater og Fonds tilhørende kongelige 4 pCt. Rente bærende Obligationer indkomne kontante Beløb 546500 Kr tillodes afgivet til Kommunitetet, mod at det i den samme Sum for 84800 Kr. lodtagne Moltkeske Legat fra Kommunitetet erholdt overdraget med Rente fra 11. Marts 1887 de paa den medfulgte med Ministeriets Approbation forsynede Forslag for dette Legat opførte Beløb i Panteobligationer paa ialt 84800 Kr., medens de øvrige i Forslaget, hidtil Kommunitetet tilhørende, Obligationsbeløb paa ialt 461700 Kr., ligeledes med Renter fra den 11. Marts 1887, blev at overdrage til Universitetets Legater og Fonds fælles Obligationsmasse, for at de paa den ligeledes fulgte Fortegnelse opførte Legater kunde blive lodtagne i denne Masse med de for hvert af dem paa Fortegnelse angivne Beløb, tilsammen 461700 Kr.

Ved Ministeriets Skrivelse af 28 Februar 1888 ordnedes Overdragelsen af Obligationer til de fornævnte, under Bestyrelse af Besidderen af Grevskabet Bregentved staaende Legatkapitaler, i Henhold til Indstilling fra Kvæstor, saaledes, at 7 Kommunitetet tilhørende Panteobligationer, ialt til Beløb 180000 Kr., overdroges til Grev Joakim Godske Moltkes Legat til Kjøbenhavns Universitet og Sammes Legat til Understøttelse for kongelige Embedsmænds Sønner, der fortsatte deres Studeringer ved Kjøbenhavns Universitet, og at 5 den almindelige Skolefond tilhørende Panteobligationer, ialt til Beløb 100000 Kr., overdroges til Grev Joakim Godske Moltkes Legat for kongelige Embedsmænds Børn, som gaa i Skole, mod at de nævnte Legater afgave de tilsvarende kontante Beløb.

Under 5. November 1887 blev der udfærdiget kgl. Stadfæstelse paa en Tillægsbestemmelse til Fundatserne for Japetus Steenstrups Legat, Universitetsbogtrykker Schultz's Legat, J. N. Madvigs Legat og Dr. Eichels Legat og under 19. September 1887 for de Moltkeske Legater, saalydende:

»Legatets Kapital anbringes i danske Statsobligationer eller dog efter de til enhver Tid for Anbringelsen af Umyndiges Midler gjældende Regler.«

— Ved Bekjendtgjørelse af 2. Oktober 1886 fra Kreditkassen for Husejere i Kjøbenhavn bleve alle af denne Kasse udstedte, fra Ihændehaberens Side opsigelige Obligationer opsagte til Indfrielsen i December Termin 1887, dog saaat de opsagte Obligationer kunde ombyttes med Kreditkassens almindelige 4 pCt. Rente bærende, fra Ihændehaberens Side uopsigelige Obligationer. Efter Kvæstors Indstilling bifaldt Konsistorium under 10. December 1886, at en Estrups Legat til Valkendorfs Kollegium tilhørende Kreditkasseobligation af ovennævnte Art maatte ombyttes med en af nævnte Kreditkasse uopsigelig Obligation.

— Ved Skrivelse af 31. Oktober 1887 bevilgede Konsistorium, efter Kvæstors Indstilling, de fra forskellige Pantedebitorer til Professorernes Enkekasse, den Scheelske Stiftelse og J. L. Smiths Legat indkomne Begjæringer om, at Renten af deres Laan maatte blive nedsat fra 4½ til 4 pCt. p. a.; i Henhold til Konsistoriums Skrivelse blev der givet Debitorernes Obligationer Paategning om, at

Kapitalen indtil videre efter Overenskomst forrentedes med 4 pCt. p. a., hvorhos det blev tilkjendegivet Debitorerne, at de maatte være forberedte paa at maatte betale 4½ pCt. i Rente, saafremt Forholdene maatte forandre sig til Gunst for Kreditor.

2. Salg af de Universitetets Legatkasse, Universitetet og Kommunitetet tilhørende Kreditforenings-Obligationer.

Ved Skrivelse af 18. Januar 1887 fremsendte Kvæstor en Fortegnelse, hvoraf det fremgik, at de under Universitetets Legatkasse henhørende Legater ejede 4 pCt. Rente bærende Kreditforenings-Obligationer til et samlet Beløb af 31400 Kr. Disse Obligationer vare i sin Tid erhvervede til en Pris under pari, tildels endog betydeligt billigere, og vilde efterhaanden, idet de bleve udtrukne, blive indfrieede med deres paalydende Værdi. Med denne successive Indfrielse var der dog, saalænge den stedfundne Konvertering af Statsgjæld fra at give 4 pCt til at give 3½ pCt. aarlig Rente maatte have til Følge en Kurs over pari for 4 pCt.s Kreditforenings-Obligationer, forbundet den Ulempe, at en ny Frugt-bargjorelse af den udtrukne Kreditforenings-Obligations Beløb kun vilde kunne ske med Tab. Kvæstor bemærkede derhos, at det derfor syntes i enhver Henseende at ville være fordelagtigst for de paagjældende Legater, saafremt den daværende høje Kurs paa Kreditforenings-Obligationer benyttedes til at afhænde dem og for de modtagne Kontanter at erhverve Prioritets-Obligationer eller Andele i saadanne, idet der herved i Virkeligheden vilde blive anteciperet al Fordel ved fremtidig Udtrækning af disse Obligationer, tilmed paa en saadan Maade, at det nuværende Kursbeløb over pari blev indvundet. Da det var en Forudsætning herfor, at der kunde overdrages Legatkassen fra andre under Kvæsturen hørende Fonds et saadant Beløb i Prioritets-Obligationer, som svarede til de ved Salget for de paagjældende Legater erhvervede kontante Beløb, forsaavidt disse udgjorde fulde Hundreder, vilde der være at indhente det fornødne Samtykke fra Ministeriet til denne Overdragelse. Endelig bemærkede Kvæstor, at der efter den foretagne Undersøgelse ikke i de fundatsmæssige Bestemmelser for de paagjældende Legater vilde være Noget til Hinder for den forandrede Formueanbringelse. Konsistorium gav ved Skrivelse af 19. s. M. Samtykke til, at de paa den indsendte Fortegnelse opførte Kreditforenings-Obligationer afhændedes, dog under Forudning af, at Ministeriet meddelte Tilladelse til deres Frugt-bargjorelse paa den foran angivne Maade. Efter Konsistoriums Indstilling bifaldt Kirke- og Undervisningsministeriet ved Skrivelse af 29. August 1887, at det ved Salg af ovennævnte Kreditforenings-Obligationer kontant indkomne Beløb afgaves til den almindelige Skolefond, mod at denne overdrog Legatkassens fælles Obligationsmasse en Andel til Beløb 31600 Kr. i en til Skolefonden udstedt Panteobligation paa 60000 Kr.

— Ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 24. December 1886 blev det i Henhold til Kvæstors Indstilling bifaldt, at der afhændedes et et Beløb af 130000 Kr. af de Universitetet og Kommunitetet tilhørende Østifternes Kreditforenings-Obligationer af 4de eller 5te Serie, saaledes at det indkomne kontante Beløb afgaves til den almindelige Skolefond. Denne Stiftelse overdrog derefter i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 14de Januar 1887 til Universitetet 3 den tilhørende Panteobligationer til Beløb 42800 Kr. og til Kommunitetet

5 Pantobligationer til Beløb 87200 Kr. Det for Universitetet og Kommunitetet tilbageværende Beløb i Østifternes og jydsk Landejendommers Kreditforenings-Obligationer, ialt 96500 Kr. blev med Ministeriets Tilladelse i Skrivelse af 21. Januar 1887 afhændet og det indkomne Beløb anvendt til Dækningen af Universitetets Underbalance for 1886 - 87.

3. Universitetets Almanakprivilegium.

I Skrivelse af 3. Januar 1888 indberettede Almanakkomiteen til Konsistorium, at der i den islandske Almanak for Aaret 1888 ikke var bleven iagttaget, at dette Aar for den særlige islandske Tidsregning burde være, hvad der svarede til et Skud-aar, og derfor have en Uges Sommertillæg. Denne Fejl var vistnok nærmest foranlediget ved, at et Sommertillæg senest var faldet i Aarene 1871, 1877 og 1883, altsaa to Gange med 6 Aars Mellemrum; men netop derfor burde det indtræde med et Interval af 5 Aar; iøvrigt var da ogsaa den foreliggende islandske Almanak kommen i Strid med de i O. Hjaltelins Kronologi opstillede Regler, der vare klare og bestemte nok. Der fandtes vel i den islandske Almanak for 1888 endnu nogle andre Fejl, men disse vare alle ubetydelige, medens derimod, naar Almanakken overhovedet skulde meddele den særlige islandske Tidsregning, en værre Fejl end den indtrufne næppe kunde begaaes. I Bladet Isafold var der i en Artikel gjort opmærksom derpaa, ligesom iøvrigt Docent Brynjulfson, til hvem Oversættelsen af den islandske Almanak med dertil hørende Beregninger ved Konsistoriums Skrivelse af 18. December 1879 var bleven overdragen, havde gjort opmærksom derpaa.

Almanakkomiteen bemærkede, at det imidlertid stillede sig saa heldigt, at Fejlens Virkning kun angik Aarets tre sidste Maaneder, saaledes at der endnu itide kunde raades Bød paa Fejlen. En Omtrykning syntes ikke nødvendig, hvorimod der formentlig i den islandske Almanak for 1889 burde optages 3 Sider for Maanederne Oktober, November og December 1888. Disse Sider vilde kunne indvindes ved undtagelsesvis at udelade Oversigten over Solsystemets Konstanter og Navne, som uden andre Forandringer gik over fra den ene Almanak til den anden, end at der tilføjedes Navnene og Tallene paa de nyopdagede Smaaplaneter; altsaa et Stof, som vel af og til burde meddeles i Almanakken, men som vistnok paa ingen Maade havde godt af at gives i trættende Gjentagelse hvert Aar. Almanakkomiteen anholdt derfor om Bemyndigelse til at foretage den nævnte Forandring i den islandske Almanak for 1889 og til at foranstalte Særtryk for de rettede Maaneder Oktober, November og December 1888 til fornøden gratis Uddeling. Komiteen indberettede derhos, at dens ene Medlem, Professor astronomiæ, Dr. Thiele var ifærd med at foretage Beregningen af den islandske Almanak for 1889, som ikke turde opsættes, til en ny Redaktør for Almanakken ansattes, og vilde fremme dette Arbejde, inklusive den særlige islandske Tidsregning, saaledes at kun rent sprogligt Oversætterarbejde derefter vilde behøves, samt indstillede, at Udførelsen af og Ansvar for hele den islandske Almanak for Fremtiden paalagdes den astronomikyndige Redaktør, saaledes at han forpligtedes til at sætte sig ind ogsaa i de særlig islandske Regler og mod Udbetaling af det samme Honorar af 100 Kr. aarlig, der hidtil havde været tildelt den islandske Bearbejder, vilde have at tilvejebringe en paalidelig Oversættelse af den islandske Text.

Ved Skrivelse af 2. Februar 1888 meddelte Konsistorium Almanakkomiteen den begjærede Tilladelse til at foretage de nævnte Forandringer i den islandske Almanak for 1889 og at foranstalte Særtryk for de rettede Maaneder for 1888, hvorhos Konsistorium bifaldt, at Udførelsen af og Ansvar for hele den islandske Almanak for Fremtiden paalagdes den astronomikyndige Redaktør, saaledes at han forpligtedes til at sætte sig ind ogsaa i de særlig islandske Regler og mod Udbetaling af det samme Honorar af 100 Kr. aarlig, der hidtil var blevet tildelt den islandske Bearbejder, vilde have at tilvejebringe en paalidelig Oversættelse og Korrektur af den islandske Almanak.

— Med Hensyn til Udgivelsen af den islandske Almanak for 1889 udtalte Professor astronomiæ Thiele i en Brevvexling med Konsistorium, at han ikke kunde indlade sig paa under eget Navn at udgive Almanakken med den gængse Betegnelse af Aaret for Verdens Skabelse. Han bemærkede, at der, i alt Fald foreløbig, ikke kunde være Tale om at faa en dertil kompetent Autoritet til at træffe et Valg imellem de mange bibelske Kronologier, og det maatte derfor opgives at faa Aarstallet efter Verdens Skabelse ansat efter det gamle Testamentes Beretninger. Da derhos en simpel Udeladelse af Angivelsen ikke blot vilde være i Strid med Ministeriets tidligere Afgjørelse, men tillige i hvert Fald burde motiveres med Anførelse af de Grunde, som nødte til at opgive en Ansættelse af Aarstallet efter gammel Skik, kunde Professor Thiele for sit Vedkommende ikke se anden Udvej end, at der i Almanakken for 1889 endnu gaves den traditionelle Meddelelse; »Dette Aar regnes . . . Efter Verdens Skabelse . . . 5856«, men med umiddelbart paafølgende Advarsel: »Denne Angivelse staaer ikke i nogen Forbindelse med det gamle Testamentes Beretninger; den er ved en stjernetyderisk Vildfarelse bleven indført i de indenlandske Almanakker, der fra 1648 Aar efter Aar have indeholdt tilsvarende Angivelser, medens man længe har savnet Kundskab om deres Oprindelse.« *)

*) I en til Konsistorium indgiven Skrivelse af 22. Januar 1888 bemærkede Professor, Dr. phil. Thiele blandt Andet, at han ved de af ham anstillede Undersøgelser var truffet paa en Disputats af Longomontan fra 1629 og en Konsistoriebeslutning af 28. Juli 1635, hvori det hedder, at „ingen maa trykke Almanakker, uden at Dr. M. Longomontanus dennem haver revideret, censeret, approberet og subscriberet“ samt endvidere: „skal Dr. M. Longomontanus deputere dygtige Personer til Calendariographien“. Ved at efterse den Almanak for 1648, hvori den faste Forskjel af 3967 Aar mellem Aarstallene efter Verdens Skabelse og Christi Fødsel findes for første Gang, viste det sig, at Udgiveren Chr. Stenbuch dertil havde føjet den ligefremme Kildeangivelse: „Efter M. Longomontani Mening“. Da den søgte Kilde var Astronom Longomontan, havde Professor Thiele følt sig forpligtet til at føre sin Undersøgelse videre. Saavel i Longomontans Disputats fra 1629 som i hans *Astronomia danica* — Udgaven fra 1640 — fandtes nu ogsaa Verdens Skabelsestid omtalt saa udførligt, at det efter Professor Thieles Mening ikke var vanskeligt at sætte sig ind i Longomontans Tankegang. Det følgende korte Citat af et Sted S. 196 af *Astronomia danica* vilde være tilstrækkeligt til at oplyse om alle hans Bevismidler, og hvad der bag ved disse maaske helt ubevidst kunde have ledet ham til Resultatet. Professor Thiele skulde derfor gjengive dette Sted saa nøjagtigt som muligt i Oversættelse, dog saaledes, at det kunde være forstaaeligt ogsaa for Ikke-Astronomer.

„Jeg haaber, at det i Sandhedens Interesse vil være Kronologerne kjært for allerførste Gang ved min Bemærkning at høre, at de faae en kraftig Støtte til

Til en saadan Tilføjeelse var der rigelig Plads i den islandske Almanak, og der vilde eventuelt blive sørget for dens Oversættelse og betimelige Anbringelse i denne Almanak. Men hvis Forslaget forkastedes, saaledes at det forlangtes, at Almanakken skulde meddele den traditionelle Aarsangivelse efter

i deres Annaler at ansætte Verdens Begyndelse rigtigt, og det baade ved den tilsyneladende Bevægelse i den Retning, hvori Solen er os fjærnest, i et Maximum af Solbanens Heldning og i Uligestorheden af Jevndøgnes Mellemtider. Her ser man nemlig, at der fra Verdens Skabelsestid til Guds Søns Lidelse paa Korset og Verdens Oprensning ved ham netop er forløbet 4000 Aar paa omtrent et halvt Aar nær, saaledes som vi ovenfor have vist i vore Kommentarer; eftersom nemlig Retningerne til Solens os nærmeste (og fjærneste) Steder ved Skabelsen var i Skæringslinien mellem Ækvatorplanet og Solbaneplanet fri for enhver Uligestorhed af Jevndøgnes Mellemtider, og Solbanens Heldning da var størst; alt dette passer vidunderlig godt paa den nævnte Tid og ved indbyrdes Sammenstilling af disse Fænomener.“

Professor Thiele bemærkede hertil, at den 3600 aarige Forandring af Solbanens Heldning, hvortil heri sigtedes, slet ikke eksisterer, men kun dengang formodedes paa Grund af overdreven Tillid til unøjagtige Iagttagelser, og at de to andre Fænomener, hvad Longomontan vidste, høre uadskillelig sammen. Det hele reducerede sig til at: nær ved det runde Aarstal 4000 før Christus har Jordens Bane haft en af de symmetriske Stillinger mod Ækvator, som — det kunde Longomontan udregne netop med de samme Tal — indtræffe omtrent hvert 10000de Aar. Iagttagelsernes indbyrdes Strid og deres Usikkerhed kunde i det Højeste tillade Longomontan at angive Aartusindet og Hundredet for hint astronomiske Fænomen, men i Disputatsen gav han ikke blot som her Aar og Aarstid, men Dagen, Timen og Minuten for „Verdens Skabelse“. Denne Hensyntagen til runde Tal og symmetriske Stillinger som havende Indflydelse paa Menneskelivet, denne kritikløse Behandling af usikre Iagttagelsesresultater som fejlfrie var jo netop Kjendetegnet paa den astrologiske Tænkemaade. De flere end hundrede Forsøg, som vare gjorte, paa væsentlig ved bibelsk Kronologi at fastsætte Tidspunktet for det første Menneskes Tilblivelse, vare jo meget usikre og stemmede saa lidet indbyrdes, at der var indtil 2000 Aars Forskjel imellem deres Resultater. Det var derfor intet Under, at Longomontan havde kunnet finde et Resultat — af Hen. Bunting — der passede helt med hans oprindelige Forskjelstal, 3966 og nogle, der kun afvige med faa Aar. Hvor usikre end de bibelske Kronologier ere, vare dog hvert af dem uendelig mange Gange bedre end den astrologiske Nullitet, som Longomontan har dristet sig til at sætte istedenfor dem eller til Støtte for et iblandt dem. Der havde iøvrigt kun behøvedes en ren Bagatel for at bringe Longomontan til selv at fravige denne Ansættelse af Skabelsesaaret: Tallet 3966 var ikke deleligt med 4. Naar han skulde regne fra Verdens Skabelse, maatte han derfor anvende en lidt kunstigere Regel for at afgjøre, om et Aar var Skudaar. I Sol-, Maane- og Planettavlerne i *Astronomia danica* regnede han derfor med Forskjelstallet 3964; der kunde da, saalænge *Astronomia danica* blev brugt til Almanakkernes Beregning have været en praktisk Grund til i døm at ansætte Skabelsesaaret efter dette sidste Tal; men i Almanakken havde han eller hans Kalendarigraf Peter Hansen foretrukket at beholde Tallet 3966; dog havde dette Tal ikke holdt sig i Almanakken til Longomontans Død. I Almanakken før hans Dødsaar 1647 forekom der et helt afvigende Tal, men denne Almanak var anonym, og der syntes efter Konsistoriets Protokol at have været Vanskelighed med at faa den istand. Almanakken for 1648 havde som sagt indført det Forskjelstal 3967, som derefter havde holdt sig. Vel siger Kalendarigrafen Chr. Stenbuch, at dette var efter Longomontans Mening, men det var ikke lykkedes Professor Thiele at finde en Antydning heraf i Longomontans Bøger. Om denne Slingring blot skulde bero paa en Regnefejl, eller om den skjulte en kronologisk Finesse, kunde han ikke afgjøre.

Verdens Skabelse uden denne eller en lignende advarende Bemærkning, kunde Professor Thiele hverken selv paatage sig Ansvaret for denne Almanak eller tilraade nogen Anden at gjøre det, og Almanakken maatte i dette Tilfælde formentlig udgives anonymt.

Konsistorium indstillede Sagen til Ministeriets Afgjørelse, med Bemærkning, at da det ikke fandt Tilføjelsen af en saadan »Advarsel« som den foreslaaede hensigtsmæssig, vilde det for sit Vedkommende anse det for rigtigst, at der i det foreliggende Tilfælde valgtes det andet af Professor Thiele nævnte Alternativ. Konsistorium forbeholdt sig at gjøre Indstilling om en almindelig Afgjørelse af Spørgsmaalet, naar dette, som man kunde forudse, rejstes med Hensyn til den danske Almanak.

Ved Skrivelse af 8. Marts 1888 resolverede Ministeriet i Overensstemmelse med Indstillingen, at Professor Thieles Forslag om Tilføjelse af en Advarsel ikke kunde tiltrædes, men at der Intet havdes at indvende imod, at Almanakken blev udgivet anonymt.

— Ved Skrivelse af 3. August 1888 bifaldt Konsistorium, efter Almanakkomiteens og Konsistoriums Indstilling, at der meddeltes Boghandler H. Hagerup her i Staden og Boghandler V. Schönemann i Nyborg Tilladelse til i en af dem i Forening udgivet og forlagt Almanak, kaldet »Hjemmets Almanak« at optage Universitetets Almanak paa følgende Vilkaar:

1. Til Erstatning for det Tab, der paaføres Universitetet ved Udgivelsen af bemeldte Skrift, betales 12½ Øre pr. Exemplar til Almanakkens Hovedforhandler, der udleverer de trykte Exemplarer, efter at de ere blevne forsynede med Universitetets Stempel, og som er pligtig til at give den sædvanlige ved Almanakkens Forhandling tilstaaede Rabat af 20 pCt.;
2. Alle Exemplarer blive direkte fra vedkommende Trykkeri at afgive til Universitetskvæsturen, ledsaget af Trykkeriets Attest om Oplagets Størrelse;
3. Alle Omkostninger til Papir og Trykning afholdes af Udgifterne;
4. De Exemplarer, som ikke benyttes, kunne i ubeskadiget Tilstand tilbageleveres til Hovedforhandleren inden 31. December i det Aar, for hvilket Almanakken gjælder;
5. Restoplaget kan erholdes udleveret efter den 1. April i det derpaa følgende Aar.

— Den til Almanakken for Aaret 1889 benyttede Cliché til Billedet af Frihedsstøtten blev med Almanakkomiteens Tilladelse udlaant til det kgl. Landhusholdningsselskab samt til Optagelse i »Søndagsposten« og »Vort Havebrug«. Af det Nummer af sidstnævnte Ugeblad, hvori Billedet var optaget, bleve 300 Expl. stillede til Kvæsturens Raadighed til Uddeling paa Universitetets og Kommunitetets Godser.

— Om Cand. mag. C. F. Pechüles Ansættelse som Observator og Redaktør af Almanakken henvises til hvad herom er bemærket foran S. 354—59.

4. Kaldelse af Skolelæreren i Ledøje og hans Indtægter.

Efterat Konsistorium var blevet opmærksom paa en Bekjendtgjørelse, hvori meddeltes, at Embedet som Skolelærer i Ledøje Skolelærerdistrikt, Smørum Herred, Sjællands Stift, var ledigt, og at Ansøgningerne om dette Embede kunde indleveres paa Sjællands Stifts Bispekontor, fandt Konsistorium Anledning til at

meddele saavel Bispekontoret som Skoledirektionen, at Universitetet havde Kaldsret til dette Embede. Konsistorium udstedte derpaa en ny Bekjendtgjørelse, hvorefter det under 3. April 1888 udnævnte Førstelærer ved Aarestrup Skole Karl Kristian Andreas Pedersen Hjorth til Skolelærer for ovennævnte Skoledistrikt. Embedets Indtægter ere: 1) 6 Tdr. Rug og 35 Tdr. Byg efter Kapitel-taxt; 2) Amtstueløn 48 Kr.; 3) Skolepenge ca 70 Kr.; 4) Kirkesangerløn 20 Kr.; 5) Offer og Accidentser ca. 320 Kr.; 6) som Kirkebyens Skolelærer 20 Kr.; 7) 3 Favne Bøgebrænde af Statsskovene og 184 Tdr. Tørv af Kommunen i Kulmaal til Skolen og eget Brug; 8) Fourage 128 L \mathring{a} Hø og 192 L \mathring{a} Halm; 9) 9 Tdr. Strandsand til Skolen og eget Brug og 10) fri Bolig samt Brugen af en Jordlod paa 6 Tdr. Land. Kaldets Reguleringssum er 1744 Kr.

B. Enkelte Foranstaltninger.

1. Universitetets Landsbykirker.

I Sommeren 1887 modtog Direktionen for de antikvariske Mindesmærkers Bevaring fra Bygningsinspektør, Etatsraad Herholdt Underretning om, at der i den Universitetet tilhørende Herløv Kirke var fundet Spor af gamle Kalkmalerier. Direktionen anmodede under 25. Juni s. A. Professor Kornerup om at undersøge Kirken i denne Anledning og modtog under 13. Juli s. A. hans Indberetning om Undersøgelsen. Heri bemærkedes Følgende:

Herløv Kirke var bygget i Kong Christian den Førstes Tid, hvilket fremgik af en Indskrift paa en i Vaabenhuset opstillet Ligsten. Denne Indskrift lød saaledes: »Hic jacet Mathias Johannis quondam tutor & fundator hujus ecclesie cum duobus uxoribus Gyde & Christina qui obiit anno Domini MCDLXXX«. Kirken var helt opført af røde Mursten i sen Spidsbuestil og bestod af et Langhus med flad Altervæg i Øst og et senere, omtrent ved Aar 1518 opført Taarn i Vest, inde i hvilket man opdagede Kirkens oprindelige vestlige Gavl. Endvidere var der til Kirken føjet et Kapel — nu Sakristi — paa Sydsiden og et Vaabenhus paa Nordsiden. Kirkens Hvælvinger og Vægge havde været bemalede med en med Bygningen samtidig Dekoration, af hvilken enkelte mindre Dele opdagedes under de Arbejder, som før nærværende Tid foretoges der. Det havde været forbundet med Vanskelighed at faae Hvælvingerne afdækkede, da Hvidtningen sad usædvanlig fast ovenpaa den gamle Maling. Efterat alle 16 Hvælvingskapper vare blevne rensede, saa godt det lod sig gjøre ved Hjælp af lange Stiger, kunde man dog danne sig et Begreb om den hele Række af maleriske Fremstillinger, der dog uheldigvis for en stor Del var ødelagt, dels ved tidligere Udbedringer og store Udvidelser af Vinduerne, dels ved Revner i Hvælvingerne. Naar man begyndte fra Øst, forefandtes følgende Billeder:

Iste Hvælving. Over Alteret var Malingen meget udvisket, men der skimtedes endnu en Hjort og flere Dyr, som lode formode, at Skabelsen havde været fremstillet. Paa søndre Kappe var Billedet udvisket. Paa den vestre Kappe saaes: Gud Fader med Adam og Eva, temmelig raat malet med brede røde Omrids. Der fandtes Sprogbaand med tildels ulæselige Indskrifter. I Fli-